

СТАНОВИЩЕ

от проф. д. изк. Николай Йорданов

относно: докторска теза *Сценичните практики от танцовия театър на 20. век и приложението им в обучението на съвременния актьор*

на **Александър Манджуков**, НАТФИЗ «Кр. Сарафов»

Представеният текст от Александър Манджуков като докторска теза в обем от 195 страници заедно с библиографията е структуриран в три глави. Към тях има въведение, а всяка от главите завършва със заключение. Авторът на текста е танцьор, преподавател по дисциплината „Съвременни танцови техники“ в НАТФИЗ „Кр. Сарафов“, където е асистент на проф. Петя Цветкова и като такъв участва пряко в изграждането на методологическата рамка на обучението по специалността „Танцов театър“. Основната цел на представената докторска теза е да допринесе за методологическото осмисляне на обучението в полето на танцовия театър, както и приложението на танцовите техники за професионалното развитие на актьора. В нея естествено се чувства натрупаният преподавателски опит, както и е естествено честото позоваването на труда на научния ръководител на докторантурата – проф. П. Цветкова „Теория и методика на обучението по танцов театър“.

Текстът започва с изясняване на предмета, целите, задачите и методологията на работата. В първите няколко страници се излагат основните обекти на изследването, неговата композиционна последователност и базисното му намерение да има методологически принос за обучението по «Танцов театър» в НАТФИЗ «Кр. Сарафов».

Това намерение е и предмет на въведението, което предхожда последващите три глави. В него се засягат проблеми, които стоят въобще пред съвременното театрално образование. Специален акцент се поставя върху личностно изграждане и развитие на студентите.

Първа глава «Европейският феномен танцов театър» започва с уточняване на понятията, които се употребяват в това поле – „танцов театър“, „физически театър“, танцов пърформанс“, „невербален театър“ и др. Между другото, именно тук изследването би могло да бъде поизчерпателно, тъй като употребата на тези понятия често е объркваща и се нуждае от ясни дефиниции. Някак се приема като даденост, че в танцовия театър „тялото *живее* телесни емоции“ (с. 32) и това се извежда като основен критерий за разграничаването му от другите невербални практики. Впоследствие са разгледани немската, скандинавската, холандската, френската и английската танцови школи и са открити основните имена. Тук авторът демонстрира добро познаване на европейските танцови практики и способност за обобщения и концептуализации.

Централната част на тази докторската теза е насочена към представяне на творчеството на Пина Бауш и нейния танцов театър. На това е посветена втора глава от дисертацията. Важна част от нея е разработването на понятието „деформация“ в неговите физически и психически аспекти. Мисля, че изясняването на понятието „деформация“ може да отиде още във въведението на работата, защото то се оказва основен концепт както за докторската теза, така и за методологическата основа на предлаганото обучение по танцов театър. В тази глава се разглежда също изграждането на актьорския „аз“ като част от личностния „аз“ – цитира се трудът на двама руски автори Силантиева и Клименко – в този случай около представянето на тази проблематика сякаш малко се загубва фокусът на главата, посветена на Пина Бауш. Но в замяна на това, другите ключови положения в естетиката на Бауш – принципът на повторение, системата „въпрос-отговор“, както и използването на движения и жестове от ежедневието – са много добре изведени от нейните принципи на работа.

В трета глава „Апробация през практически упражнения – методически аспект“ е разгледан конкретният процес на обучението по танцов театър в НАТФИЗ „Кр. Сарафов“ от методологическа и практическа гледна точка. Подробно са описани системата от упражнения за студенти, очакваните и наблюдаваните резултати.

Погледната като цяло докторската теза на Александър Манджуков представлява добросъвестно и последователно изследване на съвременните практики и теоретични концепти на танцовия театър с фокус върху творчеството на Пина Бауш и с цел извличане на методологически инструментариум при обучението на студентите по танцов театър. Демонстрирано е добро познаване на историята на танца, на театъра и на танцовия театър. Също така авторът предлага много широк контекстуален поглед върху съвременния европейския танц. Всичко това е преплетено с рефлексия върху собствения начин на работа и методологията на обучението по танцов театър. Именно в тези аспекти виждам приносите на представената докторска теза.

Биха могли да се отправят и някои пожелания към работата, особено ако тя има намерение да прерасне в бъдеща публикация. Една последваща редакция би следвало да избегне известни повторения на места на вече заявени тези или констатации. Честите заключения на отделни части от текста го накъсват. Работата се нужда от стилистични и граматически корекции; има проблеми при употребата на пълния член, също и при транскрипциите на някои имена (изписва се например Антоан Арто вместо Антонен Арто и др.) Цитирането под линия на места е без точна година, самата номерация на цитирането е проблематична (навсякъде срещаме индекс 1, само когато има повече цитирания на една страница, тогава се появява нарастване в номерацията на индексите), докато номерацията на индексите трябва да е последователна в целия текст.

Това обаче са проблеми, които засягат най-вече една евентуална бъдеща публикация на текста. Те не отменят общото впечатление за успешно развита докторска теза и за приносите ѝ към методологическото осмисляне на обучението в полето на танцовия театър.

Всичко това ми дава основание да **гласувам „да“** за присъждане на образователната и научна степен „доктор“ на Александър Манджуков.

Проф. д.н. Николай Йорданов